

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

του Πρυτανικού Συμβουλίου (9^η συν./15.11.2023) περί της κατάργησης των Ακαδημαϊκών Τμημάτων στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Η πρόσφατη ανακοίνωση του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.) περί οριστικής κατάργησης των 36 ακαδημαϊκών Τμημάτων που βρίσκονται σε αναστολή εκπαιδευτικής λειτουργίας με επικείμενη νομοθετική ρύθμιση φέρνει για άλλη μια φορά στο προσκήνιο το θέμα της αναδιάρθρωσης του χάρτη της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην χώρα, αλλά και σειρά ζητημάτων που αφορούν στην ευρύτερη λειτουργία των Πανεπιστημίων και των θεσμικών οργάνων που την υποστηρίζουν και την επηρεάζουν.

Οι απόψεις του Ιονίου Πανεπιστημίου επί των ανωτέρω θεμάτων συνοψίζονται στην πλέον πρόσφατη σχετική απόφαση της Συγκλήτου του Ιονίου Πανεπιστημίου που ελήφθη ομόφωνα στις 29.03.2022, σύμφωνα με την οποία «ο εξορθολογισμός του ακαδημαϊκού χάρτη αποτελεί ένα εγχείρημα εθνικής σημασίας το οποίο όμως πρέπει απαραίτητως να ενταχθεί στο πλαίσιο της αποτύπωσης μιας εθνικής πολιτικής προτεραιοτήτων για την απασχόληση και την εκπαίδευση επιστημόνων με μακροχρόνιο ορίζοντα και να συνοδεύεται από παράλληλες στρατηγικές ουσιαστικής ποιοτικής αναβάθμισης των σπουδών, ενίσχυσης της απασχόλησης σε τομείς προτεραιότητας αλλά και αντιμετώπισης και επίλυσης φαινομένων όπως (ενδεικτικά) η φυγή επιστημονικού προσωπικού στο εξωτερικό. Ο μετασχηματισμός και η μεταφορά αυτών των κατευθύνσεων στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, αποτελεί αρμοδιότητα των Πανεπιστημίων, τα οποία, στα πλαίσια της αυτονομίας τους και του αυτοδιοίκητου, οφείλουν να διαμορφώσουν κατάλληλα προγράμματα σπουδών και να ορίσουν και διασφαλίσουν τους αδιαπραγμάτευτους όρους για την ποιοτική υλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι ανωτέρω όροι πρέπει να είναι δεσμευτικοί όχι μόνο για τα Ιδρύματα, αλλά και για την πολιτεία. Η λήψη εξαιρετικά σημαντικών αποφάσεων, όπως η ακαδημαϊκή δομή των Πανεπιστημίων της χώρας, δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά σε δείκτες που αποτυπώνουν μονοδιάστατα δεδομένα λειτουργίας και βιωσιμότητας προγραμμάτων σπουδών, για πολλούς εκ των οποίων, τα ίδια τα Ιδρύματα δεν έχουν την ευθύνη διαμόρφωσής τους. Αντιθέτως, πρέπει να στηρίζεται σε δεδομένα τα οποία αποτυπώνουν τις προτεραιότητες και ποσοτικοποιούν την ευρύτερη αναπτυξιακή εθνική στρατηγική.».

Για την ποιοτική ενίσχυση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο ανωτέρω εθνικός σχεδιασμός οφείλει να συμπληρωθεί από σειρά θεσμικών αλλαγών στην λειτουργία των Α.Ε.Ι., όπως:

- ο εξορθολογισμός του αριθμού των εισακτέων στα επίπεδα που τα Πανεπιστήμια ορίζουν με βάση τις πραγματικές δυνατότητες τους σε πόρους και υποδομές,

- η επαρκής χρηματοδότηση για την λειτουργία τους και η διάθεση πόρων για την στελέχωσή τους με διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό προσωπικό,
- η ενίσχυση της ποιότητας, αλλά και η ποσοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών φοιτητικής μέριμνας,
- για τα Α.Ε.Ι. της Περιφέρειας (ειδικά για τα νησιωτικά), πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την υιοθέτηση μέτρων εξισορρόπησης των συνεπειών που δημιουργούνται από τις ιδιαιτερότητες (δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές) της γεωγραφικής τους θέσης.

Αναφορικά με την ανακοινωθείσα οριστική κατάργηση των δύο υπό αναστολή εκπαιδευτικής λειτουργίας Τμημάτων του Ιονίου Πανεπιστημίου (Τμήμα Εθνομουσικολογίας με έδρα το Ληξούρι και Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης με έδρα την Λευκάδα), επισημαίνονται τα εξής:

Σε όλες τις σχετικές αποφάσεις των συλλογικών του οργάνων, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο έχει προσδιορίσει ως βασικό συστατικό της νέας του ακαδημαϊκής ταυτότητας την λειτουργία ακαδημαϊκών Τμημάτων και στα τέσσερα νησιά (Κέρκυρα, Λευκάδα, Κεφαλονιά και Ζάκυνθο). Ο πολυνησιωτικός χαρακτήρας του Ιονίου Πανεπιστημίου συνεισφέρει στη διασύνδεση με το σύνολο των τοπικών κοινωνιών των Επτανήσων, μια περιφέρεια καταγωγής ενός μεγάλου μέρους της εθνικής πνευματικής και μουσικής παραγωγής, αλλά και με διεθνή αναγνωρισιμότητα στον πολιτισμό, στην ιστορία και στο φυσικό περιβάλλον. Στοιχεία τα οποία έχουν επιλεγεί διαχρονικά να αποτελούν τον πυρήνα των επιστημονικών πεδίων που θεραπεύουν Τμήματα του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Το ακαδημαϊκό ιστορικό των δύο ανωτέρω Τμημάτων έχει ως εξής: Η ίδρυσή τους με το Ν. 4559/18 δε συμπεριλαμβανόταν στις προτάσεις που είχαν συνταχθεί από την αρμόδια Δι-ιδρυματική Επιτροπή που διερεύνησε την ενσωμάτωση του πρώην Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο το 2018, ούτε είχε εγκριθεί από τη Σύγκλητο του Ιονίου Πανεπιστημίου. Εντούτοις, ενώ είχε τεθεί σε ισχύ η αναστολή της εκπαιδευτικής τους λειτουργίας ως Πανεπιστημιακά Τμήματα με βάση τις διατάξεις του Ν. 4653/2020, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο εξακολούθησε να τα υποστηρίζει, κατανέμοντας σε αυτά πρόσθετους πόρους, όπως θέσεις μελών Δ.Ε.Π., εις βάρος της κάλυψης διδακτικών αναγκών των λοιπών εν λειτουργία Τμημάτων. Εντούτοις, παρά τις προσπάθειες του Ιδρύματος, για μόνο μία εκ των θέσεων αυτών ολοκληρώθηκε η διαδικασία εκλογής και διορισμού μέλους ΔΕΠ, με τις υπόλοιπες προκηρύξεις να επιστρέφονται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. για κατανομή σε άλλα Τμήματα. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στην ενίσχυση των τυπικών προϋποθέσεων μη βιώσιμης λειτουργίας τους.

Ειδικότερα για τα δύο αυτά Τμήματα, το ιστορικό διαμορφώνεται ως εξής:

A. Για το Τμήμα Εθνομουσικολογίας

Με παλαιότερες αποφάσεις της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου (το 2019 και εν συνεχεία το 2021) είχε ήδη κριθεί ως μη-βιώσιμη η λειτουργία του Τμήματος Εθνομουσικολογίας, καθώς η ευρύτητα του επιστημονικού πεδίου της Εθνομουσικολογίας είναι εξ ορισμού περιορισμένη και τέτοια που δεν δικαιολογεί την ύπαρξη μιας ανεξάρτητης ακαδημαϊκής μονάδας σε επίπεδο Τμήματος. Δεδομένου μάλιστα ότι, στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο εδώ και χρόνια λειτουργεί το Τμήμα Μουσικών Σπουδών, το πεδίο της Εθνομουσικολογίας, ως υποσύνολο της Μουσικής Επιστήμης, οφείλει να θεραπεύεται στην ολότητά του διδακτικά και ερευνητικά από το Τμήμα αυτό.

Σε συνέχεια των ανωτέρω αποφάσεων, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο προσφάτως προχώρησε στην άρση της παραχώρησης συγκεκριμένων χώρων της Βαλλιάνειου Επαγγελματικής Σχολής Ληξουρίου που δεν χρησιμοποιούνταν πλέον, ανοίγοντας το δρόμο για την αξιοποίησή τους τους από την τοπική κοινωνία. Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε εξορθολογισμός των δαπανών συντήρησης, οι οποίες βάραιναν το Ίδρυμα δυσανάλογα σε σχέση με την μη εκπαιδευτική λειτουργία του Τμήματος, δεδομένου ότι από διετίας είχε ολοκληρωθεί και η διδασκαλία των μαθημάτων του πρώην προγράμματος σπουδών Τεχνολογία Ήχου και Μουσικών Οργάνων του πρώην Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων.

Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο διατήρησε ένα μόνο μέρος των χώρων αυτών για την στέγαση του νεοϊδρυθέντος Ινστιτούτου Μηχανικής Φυσικών Κινδύνων. Πραγματοποίησε έτσι το αρχικό βήμα υλοποίησης μιας νέας στρατηγικής που προβλέπει τη δημιουργία ενός ερευνητικού οικοσυστήματος στην πόλη του Ληξουρίου, με άμεσες ωφέλειες για την τοπική κοινωνία αλλά και για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Η επίσημη έναρξη λειτουργίας του νέου Ινστιτούτου πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2023.

Β. Για το Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης

Αναφορικά με το Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο είχε καταθέσει (το 2019) και σε δεύτερο χρόνο επικαιροποιήσει (το 2021) μελέτη βιωσιμότητας, σκοπιμότητας και πρόγραμμα σπουδών προς αξιολόγηση από την αρμόδια για τον σκοπό αυτό Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η αξιολογική αυτή διαδικασία ουδέποτε έως και σήμερα πραγματοποιήθηκε.

Το 2022, με αφορμή την πρωτοβουλία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. για την συλλογή εισηγήσεων περί αναδιάρθρωσης του εθνικού χάρτη ανώτατης εκπαίδευσης, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο επέμεινε στην έναρξη λειτουργίας του Τμήματος, ζητώντας την αξιολόγηση της υποβληθείσας μελέτης. Ταυτόχρονα όμως, με δεδομένο τον δεδηλωμένο στόχο διατήρησης της υφιστάμενης πολυνησιωτικής χωροθέτησης του Ίδρυματος και ελλείψει της εθνικής στρατηγικής προτεραιοτήτων για την απασχόληση και την εκπαίδευση επιστημόνων, κατέθεσε εναλλακτικές προτάσεις ίδρυσης ενός νέου ακαδημαϊκού Τμήματος στην Λευκάδα, ούτως ώστε αυτές να ληφθούν υπόψιν εφόσον η βιωσιμότητα του Τμήματος Περιφερειακής Ανάπτυξης κρινόταν αρνητικά.

Στην κατεύθυνση αυτή, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο έχει υπογράψει και εκτελεί σύμβαση μελετο-κατασκευής για την ανακατασκευή του κτιρίου του Κέντρου Νεότητας στην πόλη της Λευκάδας, με ορίζοντα ολοκλήρωσης μέσα στο επόμενο έτος, ούτως ώστε αυτό να είναι έτοιμο να φιλοξενήσει τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του εκεί Τμήματος. Με τον τρόπο αυτό καλύπτεται μια θεμελιώδης προϋπόθεση για την λειτουργία του, αυτή της διάθεσης επαρκούς και κατάλληλης στέγης. Παράλληλα, το Ίδρυμα διαθέτει στην πόλη της Λευκάδας ιδιόκτητη γη για την ανέγερση φοιτητικής εστίας, γεγονός το οποίο επίσης αποτιμάται θετικά.

Λαμβάνοντας υπόψιν το ανωτέρω ιστορικό καθίσταται σαφές ότι η λειτουργία του Τμήματος Εθνομουσικολογίας ήδη από το 2018 είχε κριθεί ως μη-βιώσιμη. Προσφάτως όμως, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο ενέταξε την πόλη του Ληξουρίου στον ευρύτερο ακαδημαϊκό σχεδιασμό του που προβλέπει τη δημιουργία ενός οικοσυστήματος έρευνας. Μέρος του οικοσυστήματος αυτού αποτελεί πλέον το Ινστιτούτο Μηχανικής Φυσικών Κινδύνων ως μονάδα του Πανεπιστημιακού Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας, με έδρα το Ληξούρι.

Για την περίπτωση του Τμήματος Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο θεωρεί αναπόσπαστο μέρος του ακαδημαϊκού του χάρτη την πόλη της Λευκάδας. Το Ίδρυμα έχει διαχρονικά επιμείνει στην έναρξη της ακαδημαϊκής του λειτουργίας, έχοντας

ολοκληρώσει όλες τις απαραίτητες από τον νόμο ενέργειες για την τεκμηρίωση της βιωσιμότητάς του και επενδύοντας στην ανάπτυξη των υποδομών του, συμπεριλαμβανομένου και του προγραμματισμού ανέγερσης φοιτητικής εστίας. Ελλείψει δεδομένων, όπως αυτά θα προέκυπταν από την εκπόνηση μιας εθνικής στρατηγικής για την απασχόληση επιστημόνων, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο κατέθεσε επίσης πρόταση ίδρυσης εναλλακτικού νέου Τμήματος, σε περίπτωση που η βιωσιμότητα του Τμήματος Περιφερειακής Ανάπτυξης κρινόταν αρνητικά. Η έμπρακτη στήριξη των αποφάσεων του Ιδρύματος εκ μέρους των τοπικών παραγόντων αλλά και της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων εκτιμάται ότι μπορεί να συμβάλει στην βελτίωση των δεικτών βάσει των οποίων αξιολογείται η σκοπιμότητα και η βιωσιμότητα της λειτουργίας ενός ακαδημαϊκού Τμήματος στην πόλη της Λευκάδας.

Τέλος, το Πρυτανικό Συμβούλιο του Ιονίου Πανεπιστημίου τονίζει ότι οι όποιες αποφάσεις του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. επί της λειτουργίας ακαδημαϊκών Τμημάτων πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τις ιδιαίτερες συνθήκες στελέχωσης και λειτουργίας τους. Ειδικά για τα δύο ανωτέρω Τμήματα του Ιονίου Πανεπιστημίου πρέπει να προχωρήσουν οι δύο τροπολογίες που το Ίδρυμα έχει ήδη υποβάλει προς το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. αναφορικά με:

- την κατά παρέκκλιση από τις ισχύουσες προβλέψεις του Ν. 4957/2022 μετακίνηση των υπηρετούντων στα δύο αυτά Τμήματα μελών Δ.Ε.Π. ανεξαρτήτως βαθμίδας και άνευ προϋποθέσεων, σε άλλο Τμήμα ή Ινστιτούτο του Ιονίου Πανεπιστημίου ή άλλου Ιδρύματος στην περίπτωση που μετακίνηση σε άλλο Τμήμα ή Ινστιτούτο του Ιδρύματος δεν είναι εφικτή,
- την μετακίνηση των φοιτητών που επιθυμούν να λάβουν πτυχίο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, από το Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης στο Τμήμα Τουρισμού της Σχολής Οικονομικών Επιστημών.

Κέρκυρα 15.11.2023